

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК33-1-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
педагогічних технологій та освіти
впродовж життя

26 серпня 2025 р., протокол № 7

Голова Вченої ради

Людмила МОГЕЛЬНИЦЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ІСТОРІЇ»

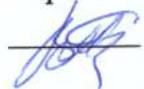
для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 033 «Філософія»

освітньо-професійна програма «Масові комунікації, коучинг та консалтинг»
факультет педагогічних технологій та освіти впродовж життя
кафедра журналістики та філософських студій

Схвалено на засіданні кафедри
журналістики та філософських студій
25 серпня 2025 р., протокол № 7
Завідувач кафедри

 Вадим СЛЮСАР

Гарант освітньої програми

 Вадим СЛЮСАР

Розробники: Ольга ГОРДІЙЧУК, кандидат філософських наук, доцент
кафедри журналістики та філософських студій; Юлія КОНДРАТЮК, кандидат
історичних наук, доцент кафедри журналістики та філософських студій

Житомир
2025 – 2026 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК33-1-2025
	<i>Випуск 2</i>	<i>Зміни 0</i>	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 21 / 2</i>

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна філософія та філософія історії» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 033 «Філософія» освітньо-професійна програма «Масові комунікації, коучинг та консалтинг» затверджена Вченою радою факультету педагогічних технологій та освіти впродовж життя від 31 серпня 2023 р., протокол № 11.

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна філософія та філософія історії» (із змінами та доповненнями) для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 033 «Філософія» освітньо-професійна програма «Масові комунікації, коучинг та консалтинг» затверджена Вченою радою факультету педагогічних технологій та освіти впродовж життя від 26 серпня 2025 р., протокол № 7.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК33-1-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 3

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	
Кількість кредитів 4	Галузі знань: 03 Гуманітарні науки	<u>нормативна</u> (нормативна, за вибором)	
Модулів – 1	Спеціальність: 033 Філософія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4	
Загальна кількість годин - 120		Семестр	
		7	
Тижневих годин для денної форми здобуття вищої освіти: аудиторних 4 самостійної роботи – 3,5	Освітній ступінь «бакалавр»	Лекції	
		32 год.	
		Практичні	
		32 год.	
		Лабораторні	
		–	
		Самостійна робота	
		56 год.	
Вид контролю: екзамен			

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми здобуття вищої освіти – 53 % аудиторних занять, 47 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК33-1-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів цілісного уявлення про соціальні та історичні процеси як результат взаємодії людини, суспільства та культурних факторів, розкриття основних концепцій соціальної філософії та філософії історії, а також осмислення закономірностей розвитку суспільства й історичних змін. Дисципліна спрямована на розвиток критичного мислення, соціальної та історичної рефлексії, здатності до системного аналізу соціальних, політичних, культурних та історичних процесів. Особлива увага приділяється аналізу філософських концепцій історичного розвитку, соціальних структур і моделей суспільної трансформації, а також їхнього впливу на формування цінностей, ідентичності та лідерських практик. Засвоєння курсу сприяє підвищенню професійної та етичної рефлексії майбутніх фахівців у соціальних, культурних і політичних сферах.

Завдання дисципліни:

- ознайомити здобувачів освіти з основними напрямками, концепціями та представниками соціальної філософії і філософії історії;
- розкрити філософські засади аналізу суспільних процесів, соціальних структур і історичних змін;
- проаналізувати ключові поняття соціальної філософії (суспільство, влада, соціальна справедливість, колективна свідомість);
- сформуванати розуміння закономірностей історичного розвитку та взаємозв'язку історичних подій і соціальних явищ;
- показати взаємозв'язок філософських ідей із соціально-політичними, економічними та культурними процесами;
- сприяти розвитку навичок критичного аналізу соціальних і історичних процесів та концепцій;
- сформуванати етичну чутливість і відповідальність у соціальній, політичній та професійній діяльності.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 033 «Філософія» освітньо-професійної програми «Масові комунікації, коучинг та консалтинг»:

ЗК 2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 15. Усвідомлення важливості гуманістичної та соціальної рефлексії для розвитку соціальних зв'язків.

СК 1. Усвідомлення сенсу філософії, її дисциплінарного розмаїття та місця в системі культури.

СК 2. Здатність виокремлювати специфіку філософського знання та змістові відмінності філософії від інших форм мислення.

СК 4. Усвідомлення особливостей і місця вітчизняної інтелектуально-філософської традиції у світовій.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК33-1-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 5

СК 8. Здатність оперувати філософською термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК 10. Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики.

СК 17. Здатність визначати основні напрями формування культури особистості в умовах сучасної медіареальності під впливом глобалізаційних процесів.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання зі спеціальності 033 «Філософія» освітньо-професійної програми «Масові комунікації, коучинг та консалтинг»:

ПР 1. Розуміти сенс філософії, її місце в системі культури.

ПР 2. Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знати філософську термінологію.

ПР 4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики.

ПР 6. Мати обізнаність щодо основних напрямів, тенденцій, проблематики сучасної філософії.

ПР 10. Мати навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти зможуть отримати наступні Soft skills:

– *комунікативні навички*: розвиток усного, письмового й невербального мовлення; здатність до усвідомленої, етичної та відповідальної комунікації; уміння вести аргументовані дискусії з урахуванням соціально-філософських і історичних підходів; навички ефективної взаємодії та співпраці в групі;

– *навички публічної комунікації*: здатність виступати перед різними аудиторіями; уміння презентувати соціально-філософські та історичні концепції, тексти й власні інтерпретації; підготовка та проведення усних доповідей, дискусій і мультимедійних презентацій;

– *управління часом і самоорганізація*: уміння планувати навчальну та проєктну діяльність, раціонально розподіляти час, дотримуватися встановлених термінів виконання завдань;

– *гнучкість мислення та адаптивність*: здатність аналізувати різні соціально-філософські та історичні концепції, теорії розвитку суспільства; відкритість до альтернативних точок зору; уміння переглядати власні переконання у процесі аргументованого діалогу та осмислення історичних подій і соціальних явищ;

– *лідерські та фасилітаційні навички*: уміння ініціювати й підтримувати конструктивну дискусію; здатність ухвалювати виважені рішення у комунікативних і організаційних ситуаціях; навички постановки цілей, координації спільної роботи та участі у навчальних, соціальних і дослідницьких проєктах;

– *особистісні та етичні якості*: розвиток критичного й рефлексивного мислення; формування відповідальності за слово та дію; дотримання принципів академічної доброчесності; виховання толерантності, емпатії, поваги до історичних і культурних особливостей різних народів та соціальних груп.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК33-1-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 6

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Соціальна філософія

Тема 1. Соціальна філософія як форма філософського знання про суспільство (ЗК 2, ЗК 15, СК 1, СК 2, СК 8, СК 10, ПР 1, ПР 2, ПР 4)

1. Соціальна філософія як сфера філософського осмислення суспільства.
2. Основні питання і проблеми соціологічного дискурсу.
3. Співвідношення соціальної філософії, політичної філософії та соціології.

Тема 2. Ранні форми соціального мислення та донаукові уявлення про суспільство (ЗК 14, ЗК 15, СК 1, СК 2, СК 10, ПР 1, ПР 4)

1. Тотемізм як найдавніша форма соціалізації та символічної єдності спільноти.
2. Соціальні уявлення і політичні ідеї в полісах Стародавніх Греції і Риму.
3. Теологічне осмислення суспільства у соціально-філософських концепціях Середніх віків.

Тема 3. Теорія суспільного договору як підґрунтя модерного розуміння суспільства (ЗК 2, ЗК 15, СК 1, СК 2, СК 8, СК 10, ПР 1, ПР 2, ПР 4, ПР 10)

1. Історичні передумови формування теорії суспільного договору в Новий час.
2. Концепція суспільного договору у філософії Гуго Гроція.
3. Порівняльний аналіз теорій суспільного договору Томаса Гоббса та Жана-Жака Руссо.

Тема 4. Позитивізм і еволюційна модель суспільства (ЗК 2, СК 1, СК 2, СК 8, СК 10, ПР 2, ПР 4, ПР 6)

1. Соціальна статика і соціальна динаміка у філософії Огюста Конта.
2. Філософські засади соціологічного позитивізму.
3. Еволюційна концепція суспільства у соціології Герберта Спенсера.

Тема 5. Біологічні та природні інтерпретації суспільства (ЗК 14, ЗК 15, СК 2, СК 8, СК 10, ПР 4, ПР 6, ПР 10)

1. Соціальний дарвінізм Людвіка Гумпловича як інтерпретація соціальних конфліктів.
2. Соціально-еволюційні ідеї Альбіона Вудбері Смола.
3. Расово-антропологічна та географічна школи як спроби природничого пояснення суспільства.

Тема 6. Психологічні підходи у соціальній філософії та соціології (ЗК 2, ЗК 15, СК 2, СК 8, СК 10, ПР 2, ПР 4, ПР 6)

1. Соціологічний психологізм і його філософські передумови.
2. Психологічний еволюціонізм Лестера Френка Ворда.
3. Психологія мас Густава Ле Бона та інстинктивізм Вільяма МакДугала.

Тема 7. Соціальна філософія кін. XIX – XX ст. (ЗК 2, ЗК 14, ЗК 15, СК 1, СК 2, СК 8, СК 10, ПР 1, ПР 4, ПР 6, ПР 10)

1. Соціологізм Еміля Дюркгайма та концепція соціальних фактів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК33-1-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 7

2. Гуманістична соціологія Макса Вебера і проблема соціальної дії.
3. Німецька формальна соціологія Георга Зіммеля та Фердинанда Тьонніса.
4. Теорія відкритого і закритого суспільств та політична філософія Карла Поппера.
5. Теорія еліт Вільфредо Парето, закон Парето та концепція мас Хосе Ортеги-і-Гассета.
6. Основні напрями соціології ХХ ст. (структурний функціоналізм, конфліктологічні теорії, символічний інтеракціонізм та ін.), перспективи розвитку науки про суспільство.
7. Теорія відкритого і закритого суспільств та політична філософія Карла Поппера.

Тема 8. Соціальна філософія поч. ХХІ ст. Соціальне прогнозування. Суспільний прогрес (ЗК 2, ЗК 15, СК 1, СК 2, СК 10, СК 17, ПР 4, ПР 6, ПР 10)

1. Критична соціальна теорія та її вплив на розуміння прогресу.
2. Постіндустріальні та постмодерні концепції суспільства.
3. Основні підходи та методи соціального прогнозування у ХХ–ХХІ ст.
4. Проблема суспільного прогресу в соціальній філософії ХХ ст.
5. Критика ідеї лінійного прогресу та альтернативні моделі розвитку суспільства.

Змістовий модуль 2. Філософія історії

Тема 9. Предмет, завдання та статус філософії історії як дисципліни (ЗК 2, ЗК 14, ЗК 15, СК 1, СК 2, СК 4, СК 8, СК 10, ПР 1, ПР 2, ПР 4)

1. Відмінність філософії історії від історичної науки.
2. Співвідношення спекулятивної та критичної (аналітичної) філософії історії.
3. Основні підходи до визначення предмета філософії історії.
4. Філософія історії в системі філософського знання.
5. Методологічні функції філософії історії для гуманітарних наук.
6. Сучасні дискусії про «смерть» чи «відродження» філософії історії.

Тема 10. Історіософські моделі: основні типи інтерпретації історичного процесу (ЗК 2, ЗК 15, СК 1, СК 2, СК 8, СК 10, ПР 2, ПР 4, ПР 6)

1. Циклічні концепції (Платон, стоїки, Шпенглер, Тойнбі, Данилевський).
2. Лінійно-прогресивні моделі (Кондорсе, Кант, Конт).
3. Лінійно-есхатологічні концепції (християнство, Тейяр де Шарден).
4. Регресивні та декадентські трактування історії.
5. Спиральні моделі розвитку (Віко, Шеллінг, сучасні варіанти).
6. Нелінійні, хаотичні та фрактальні образи історії (постмодерн).

Тема 11. Класична спекулятивна філософія історії ХVІІІ–ХІХ ст. (ЗК 2, ЗК 14, СК 1, СК 2, СК 8, СК 10, ПР 1, ПР 2, ПР 4, ПР 6, ПР 10)

1. Вольтер та просвітницьке розуміння «філософії історії».
2. І. Кант: ідея загальної історії з космополітичної точки зору.
3. І.Г. Гердер: історія як розвиток людства через національні культури.
4. Гегель: історія як діалектичний саморозвиток Абсолютного Духа.
5. К. Маркс: матеріалістичне розуміння історії та формаційний підхід.
6. «Хитрість розуму» та проблема телеології в класичній історіософії.

Тема 12. Релігійні та теологічні концепції сенсу історії (ЗК 14, ЗК 15, СК 2, СК 4, СК 8, СК 10, ПР 4, ПР 6, ПР 10)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК33-1-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 8

1. Історія в юдео-християнській традиції: лінійність, провиденціалізм.
2. Августин: «Град Божий» vs «Град земний».
3. Іоаким Флорський та триадна схема історії.
4. Есхатологія в православній традиції та російська ідея «Москва – Третій Рим».
5. Ісламська філософія історії (Ібн Хальдун, концепція часу).
6. Сучасні теологічні спроби осмислення постсекулярної історії.

Тема 13. Критична (аналітична) філософія історії XX–XXI ст. (ЗК 2, ЗК 15, СК 1, СК 2, СК 8, СК 10, ПР 2, ПР 4, ПР 6, ПР 10)

1. Р. Колінгвуд: історія як «переосмислення думки минулого».
2. К. Гемпель: закономірність у історичному поясненні.
3. Артур Данто та нарративна концепція історії.
4. Гайден Вайт: історіографія як літературний жанр.
5. Ф. Анкерсміт: від репрезентації до досвіду минулого.
6. Проблема істини, об'єктивності та множинності нарративів.

Тема 14. Проблема сенсу, мети та кінця історії (ЗК 2, ЗК 14, ЗК 15, СК 1, СК 2, СК 4, СК 8, СК 10, ПР 4, ПР 6, ПР 10)

1. Чи має історія об'єктивний сенс?
2. Концепція «кінця історії» Ф. Фукуями та її критика.
3. Постісторія Ж. Бодріяра та Ж. Дельоза.
4. Ідея постпрогресу та «злорякісного прогресу».
5. Екологічні та техногенні сценарії кінця історії.
6. Постгуманістичні перспективи: кінець історії людини.

Тема 15. Роль особистості, мас та випадковості в історії (ЗК 2, ЗК 15, СК 1, СК 2, СК 8, СК 10, СК 17, ПР 2, ПР 4, ПР 6)

1. «Велика людина» vs «маси» (Карлайль, Токвіль, Л. Гумільов).
2. Проблема детермінізму та свободи волі в історії.
3. Роль випадковості та хаосу в історичному процесі.
4. Концепція «історичних індивідів» у Вебера та Ясперса.
5. Колективні суб'єкти історії (клас, нація, цивілізація, імперія).
6. Чи можлива «альтернативна історія»? Контрфакти та «точки біфуркації».

Тема 16. Сучасні виклики та перспективи розвитку філософії історії (ЗК 2, ЗК 14, ЗК 15, СК 1, СК 2, СК 10, СК 17, ПР 4, ПР 6, ПР 10)

1. Постколоніальна історіософія та деколонізація історичного нарративу.
2. Глобальна історія vs цивілізаційні підходи.
3. Цифрова революція та нова темпоральність.
4. Антропоцен та екологічний поворот в осмисленні історії.
5. Пам'ять, травма та політика історичної відповідальності.
6. Можливість нової великої історіософської нарації в XXI ст.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК33-1-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 9

4. Структура навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин			
	денна форма здобуття вищої освіти			
	Усього	Лекції	Практичні	освітні роботи
Модуль 1				
Змістовий модуль 1. Соціальна філософія				
Тема 1. Соціальна філософія як форма філософського знання про суспільство	8	2	2	4
Тема 2. Ранні форми соціального мислення та донаукові уявлення про суспільство	7	2	2	3
Тема 3. Теорія суспільного договору в контексті становлення модерного суспільства	7	2	2	3
Тема 4. Позитивізм і еволюційні моделі розвитку суспільства	7	2	2	3
Тема 5. Біологічні та природно-детерміністські концепції суспільства	8	2	2	4
Тема 6. Психологічні інтерпретації соціальних процесів	7	2	2	3
Тема 7. Соціальна філософія кін. XIX –XX ст.	8	2	2	4
Тема 8. Соціальна філософія поч. XXI ст. Соціальне прогнозування. Суспільний прогрес	7	2	1	4
Модульний контроль 1	1	–	1	–
Разом за змістовий модуль 1	60	16	16	28
Змістовий модуль 2. Філософія історії				
Тема 9. Предмет, завдання та статус філософії історії як дисципліни	8	2	2	4
Тема 10. Історіософські моделі: основні типи інтерпретації історичного процесу	7	2	2	3
Тема 11. Класична спекулятивна філософія історії XVIII–XIX ст.	7	2	2	3
Тема 12. Релігійні та теологічні концепції сенсу історії	7	2	2	3
Тема 13. Критична (аналітична) філософія історії XX–XXI ст.	8	2	2	4
Тема 14. Проблема сенсу, мети та кінця історії	7	2	2	3
Тема 15. Роль особистості, мас та випадковості в історії	8	2	2	4
Тема 16. Сучасні виклики та перспективи розвитку філософії історії	7	2	1	4
Модульний контроль 2	1	–	1	–
Разом за змістовий модуль 2	60	16	16	28
ВСЬОГО	120	32	32	56

5. Темы практичних занять

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК33-1-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 10

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Соціальна філософія як форма філософського знання про суспільство	2
2.	Ранні форми соціального мислення та донаукові уявлення про суспільство	2
3.	Теорія суспільного договору в контексті становлення модерного суспільства	2
4.	Позитивізм і еволюційні моделі розвитку суспільства	2
5.	Біологічні та природні інтерпретації суспільства	2
6.	Психологічні підходи у соціальній філософії та соціології	2
7.	Соціальна філософія кін. ХІХ –ХХ ст.	2
8.	Соціальна філософія поч. ХХІ ст. Соціальне прогнозування. Суспільний прогрес	1
9.	Предмет, завдання та статус філософії історії як дисципліни	2
10.	Історіософські моделі: основні типи інтерпретації історичного процесу	2
11.	Класична спекулятивна філософія історії ХVІІІ–ХІХ ст.	2
12.	Релігійні та теологічні концепції сенсу історії	2
13.	Критична (аналітична) філософія історії ХХ–ХХІ ст.	2
14.	Проблема сенсу, мети та кінця історії	2
15.	Роль особистості, мас та випадковості в історії	2
16.	Сучасні виклики та перспективи розвитку філософії історії	1
	Разом	30

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Соціальна філософія як форма філософського знання про суспільство 1. Основні питання і проблеми соціологічного дискурсу	4
2.	Ранні форми соціального мислення та донаукові уявлення про суспільство 1. Тотемізм як найдавніша форма соціалізації людства 2. Соціальні ідеї в полісах Стародавніх Греції і Риму 3. Соціально-філософські ідеї Середніх віків	3
3.	Теорія суспільного договору в контексті становлення модерного суспільства 1. Формування ідеї суспільного договору в Новий час 2. Концепція суспільного договору у філософії Гуго Гроція	3

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК33-1-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 11

4.	Позитивізм і еволюційні моделі розвитку суспільства 1. Соціальна динаміка Огюста Конта і її філософські засади 2. Загальні філософські основи соціологічного позитивізму 3. Еволюційна соціологія Герберта Спенсера	3
5.	Біологічні та природні інтерпретації суспільства 1. Соціальний дарвінізм Людвіка Гумпловича 2. Соціальний дарвінізм Альбіона Вудбері Смола	4
6.	Психологічні підходи у соціальній філософії та соціології 1. Загальні філософські основи соціологічного психологізму 2. Психологічний еволюціонізм Лестера Френка Ворда 3. Психологія натовпу Густава Ле Бона та інстинктивізм Вільяма МакДугала	3
7.	Соціальна філософія кін. XIX – XX ст. 1. Основні напрями соціології XX ст. (структурний функціоналізм, конфліктологічні теорії, символічний інтеракціонізм та ін.), перспективи розвитку науки про суспільство. 2. Теорія відкритого і закритого суспільств та політична філософія Карла Поппера.	4
8.	Соціальна філософія поч. XXI ст. Соціальне прогнозування. Суспільний прогрес 1. Основні підходи та методи соціального прогнозування у XX–XXI ст. 2. Проблема суспільного прогресу в соціальній філософії XX ст.	4
9.	Предмет, завдання та статус філософії історії як дисципліни 1. Відмінність філософії історії від історичної науки 2. Методологічні функції філософії історії для гуманітарних наук	4
10.	Історіософські моделі: основні типи інтерпретації історичного процесу 1. Циклічні концепції (Платон, стоїки, Шпенглер, Тойнбі, Данилевський) 2. Лінійно-прогресивні та лінійно-есхатологічні моделі 3. Спиральні, регресивні та хаотичні образи історії	3
11.	Класична спекулятивна філософія історії XVIII–XIX ст. 1. Вольтер та просвітницьке розуміння філософії історії 2. І. Кант і ідея загальної історії з космополітичної точки зору 3. Гегель, І. Гердер та К. Маркс: діалектичний та матеріалістичний підходи	3
12.	Релігійні та теологічні концепції сенсу історії 1. Історія в християнській традиції та Августин: «Град Божий» і «Град земний»	3
13.	Критична (аналітична) філософія історії XX–XXI ст.	4

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК33-1-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 12

	1. Р. Колінгвуд: історія як переосмислення думки минулого 2. К. Гемпель і закономірності у історичному поясненні 3. Артур Данто та Гайден Вайт: нарративний підхід і історіографія	
14	Проблема сенсу, мети та кінця історії 1. Чи має історія об'єктивний сенс? 2. Концепція «кінця історії» Ф. Фукуями та її критика	3
15	Роль особистості, мас та випадковості в історії 1. «Велика людина» vs «маси» та свобода волі 2. Роль випадковості та хаосу в історичному процесі 3. Колективні суб'єкти історії та можливість альтернативної історії	4
16	Сучасні виклики та перспективи розвитку філософії історії 1. Постколоніальна історіософія та деколонізація історичного нарративу 2. Глобальна історія, цифрова революція та нова темпоральність	4
	Разом	56

7. Індивідуальні самостійні завдання

Індивідуальні завдання є однією з форм навчального процесу, що передбачає створення умов для найповнішої реалізації творчості можливостей здобувачів і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які здобувачі можуть отримати в процесі вивчення курсу дисципліни, а також застосування цих знань на практиці.

Ці завдання сприяють розвитку навичок самостійної роботи, критичного мислення, покращують політичну компетенцію здобувачів. Індивідуальні завдання включають:

- підготовку письмових есе щодо питань, які вивчаються;
- підготовку усних презентацій на актуальні теми з курсу;
- розробку й предсталення індивідуальних та групових проєктів.

Індивідуальні завдання виконуються за попереднім погодженням із викладачем і враховують рівень знань здобувача.

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються методи навчання, що сприяють досягненню відповідних програмних результатів.

Результат навчання	Методи навчання
ПР 1. Розуміти сенс філософії, її місце в системі культури.	<ul style="list-style-type: none"> – Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Дискусійний метод – Метод активного навчання (проведення ділових ігор, мозковий штурм, командна робота) – Ситуаційний метод – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, написання есе, підготовка доповідей, написання наукових

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК33-1-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 13

Результат навчання	Методи навчання
	статей)
ПР 2. Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знати філософську термінологію.	<ul style="list-style-type: none"> – Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Дискусійний метод – Метод активного навчання (проведення ділових ігор, мозковий штурм, командна робота) – Ситуаційний метод – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, написання есе, підготовка доповідей, написання наукових статей)
ПР 4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики.	<ul style="list-style-type: none"> – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Дискусійний метод – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, написання есе, підготовка доповідей, написання наукових статей)
ПР 6. Мати обізнаність щодо основних напрямів, тенденцій, проблематики сучасної філософії.	<ul style="list-style-type: none"> – Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, написання есе, підготовка доповідей, написання наукових статей)
ПР 10. Мати навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури	<ul style="list-style-type: none"> – Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, написання есе, підготовка доповідей, написання наукових статей)

9. Методи контролю

Перевірка досягнення програмних результатів навчання здійснюється з використанням наступних методів.

Результат навчання	Методи контролю
ПР 1. Розуміти сенс філософії, її	– Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК33-1-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 14

Результат навчання	Методи контролю
місце в системі культури.	проблемні запитання – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен
ПР 2. Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знати філософську термінологію.	– Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Експрес-тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен
ПР 4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики.	– Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Експрес-тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен
ПР 6. Мати обізнаність щодо основних напрямів, тенденцій, проблематики сучасної філософії.	– Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен
ПР 10. Мати навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури	– Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен

10. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Державному університеті «Житомирська політехніка» та розподілу балів, що наведений нижче.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни включає поточний, модульний та підсумковий контроль – для здобувачів денної форми здобуття вищої освіти.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК33-1-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 15

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня засвоєння знань, формування умінь і навичок здобувачів вищої освіти впродовж вивчення ними матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять.

Модульний контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за модуль (змістові модулі) навчальної дисципліни. Модульний контроль проводиться під час навчального заняття після завершення вивчення матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Модульний контроль здійснюється у формі письмового опитування.

Підсумковий контроль проводиться для підсумкового оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену. Процедура складання екзамену визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр
Для здобувача денної форми здобуття вищої освіти	
Виконання завдань поточного контролю	60
Виконання завдань модульного або підсумкового контролю	40
Підсумкова семестрова оцінка	100

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр
	денна форма
Виконання завдань під час навчальних занять	40
Виконання та захист індивідуальних самостійних завдань	20
Виконання науково-дослідної роботи та інших видів робіт (додаткові – заохочувальні бали): 1. Участь у студентських предметних олімпіадах, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, грантах, науково-дослідних проектах 2. Підготовка наукових статей, тез доповідей наукових конференцій 3. Інші види робіт (наводиться перелік інших видів робіт)	20
Разом за виконання завдань поточного контролю	60

Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК33-1-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 16

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр
	денна форма
Відповіді (виступи) на заняттях	15
Участь у дискусії	10
Виконання тестових завдань	5
Виконання та захист практичних завдань, вправ, кейсів	10
Разом за виконання завдань під час навчальних занять	40

З метою застосування цілих чисел для оцінювання результатів роботи здобувачів під час навчальних занять може використовуватися 100-бальна шкала оцінювання щодо кожного окремо виду робіт. Розрахунок загальної кількості балів, які здобувач може набрати за результатами роботи під час навчальних занять протягом семестру, проводиться за формулою:

$$P_{\text{НЗ}} = \sum (P_i \times BK_i) \times K_{\text{НЗ}}, \quad (1)$$

де $P_{\text{НЗ}}$ – загальна кількість балів, набраних здобувачем за виконання завдань під час навчальних занять за семестр;

P_i – кількість набраних здобувачем балів за семестр за виконання i -го виду робіт під час навчальних занять (за 100-бальною шкалою);

BK_i – ваговий коефіцієнт за виконання i -го виду робіт під час навчальних занять. Значення вагових коефіцієнтів розраховуються шляхом ділення кількості балів, яка передбачена за виконання окремого виду робіт під час навчальних занять, на сумарну кількість балів за виконання усіх видів робіт під час навчальних занять за семестр;

$K_{\text{НЗ}}$ – коригувальний коефіцієнт, який визначається шляхом ділення кількості балів, що передбачена за виконання завдань під час навчальних занять за семестр, на 100 балів.

Розподіл балів за виконання завдань модульного контролю

Види робіт здобувача денної форми здобуття вищої освіти	Кількість балів за семестр
Виконання завдань модульного контролю 1	20
Виконання завдань модульного контролю 2	20
Разом за виконання завдань модульного контролю	40

Якщо здобувач денної форми здобуття вищої освіти виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, склав модульний контроль і набрав у сумі 60 балів або більше, він може погодити дану оцінку в електронному кабінеті і вона стане семестровою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни.

Якщо здобувач денної форми здобуття вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, і набрав 60 балів або більше та бажає покращити свій результат успішності,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК33-1-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 17

він проходить процедуру підсумкового контролю у формі екзамену. Набрані бали за виконання завдань підсумкового контролю, а також бали за поточний контроль сумуються і формується семестрова оцінка з навчальної дисципліни. Бали, які здобувач вищої освіти набрав за виконання завдань модульного контролю, при цьому не враховуються під час розрахунку семестрової оцінки з навчальної дисципліни.

Здобувач вищої освіти допускається до процедури підсумкового контролю у формі екзамену, якщо виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, і за поточний контроль у сумі набрав 36 балів або більше.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав 25–35 балів, він отримує право за власною заявою опанувати окремі теми (змістові модулі) навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми. Вивчення окремих складових навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, здійснюється у вільний від занять здобувача вищої освіти час.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав від 0 до 24 балів (включно), він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни та має академічну заборгованість. Здобувач вищої освіти отримує право за власною заявою опанувати навчальну дисципліну у наступному семестрі понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми.

Процедура надання додаткових освітніх послуг здобувачу вищої освіти з метою вивчення навчального матеріалу дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, визначена у Положенні про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в Державному університеті «Житомирська політехніка».

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках окремих тем навчальної дисципліни, здійснюється викладачем за зверненням здобувача вищої освіти та представленням документів, які підтверджують результати навчання (сертифікати, свідоцтва, скріншоти тощо). Рішення про визнання та оцінка за відповідну частину освітнього компонента приймається викладачем за результатами співбесіди зі здобувачем вищої освіти.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках цілого освітнього компонента, здійснюється за процедурою, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК33-1-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 18

F	0-34
---	------

11. Глосарій

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
1	Антропоцен	Anthropocene
2	Антропоцентризм	Anthropocentrism
3	Відкрите суспільство	Open society
4	Географічна школа	Geographical school
5	Гуманістична соціологія	Humanistic sociology
6	Еволюційна соціологія	Evolutionary sociology
7	Емпірична соціологія	Empirical sociology
8	Закон Парето	Pareto law
9	Закрите суспільство	Closed society
10	Інстинктивізм	Instinctivism
11	Історичний процес	Historical process
12	Історіософія	Philosophy of history
13	Класична спекулятивна філософія історії	Classical speculative philosophy of history
14	Контрфактична історія	Counterfactual history
15	Конфліктна теорія	Conflict theory
16	Критична (аналітична) філософія історії	Critical (analytical) philosophy of history
17	Лінійно-есхатологічні концепції	Linear-eschatological concepts
18	Лінійно-прогресивні моделі	Linear-progressive models
19	Маси	Masses
20	Нелінійні та хаотичні концепції	Nonlinear and chaotic concepts
21	Позитивізм	Positivism
22	Поліс	Polis
23	Природний стан	State of nature
24	Проблема телеології	Problem of teleology
25	Психологічний еволюціонізм	Psychological evolutionism
26	Психологія натовпу	Crowd psychology
27	Расово-антропологічна школа	Racial-anthropological school
28	Регресивні концепції історії	Regressive concepts of history
29	Релігійні концепції історії	Religious concepts of history

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК33-1-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 19

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
30	Символічний інтеракціонізм	Symbolic interactionism
31	Соціалізація	Socialization
32	Соціальна динаміка	Social dynamics
33	Соціальна статика	Social statics
34	Соціальна структура	Social structure
35	Соціальна філософія	Social philosophy
36	Соціологізм	Sociologism
37	Соціологічний позитивізм	Sociological positivism
38	Спекулятивна філософія історії	Speculative philosophy of history
39	Спіральні моделі розвитку	Spiral models of development
40	Структурний функціоналізм	Structural functionalism
41	Суспільний договір	Social contract
42	Телеологія	Teleology
43	Теорія еліт	Theory of elites
44	Тотемізм	Totemism
45	Феноменологічна соціологія	Phenomenological sociology
46	Філософія	Philosophy
47	Філософія історії	Philosophy of history
48	Формальна соціологія	Formal sociology
49	Формаційний підхід	Formational approach
50	Циклічні концепції історії	Cyclical concepts of history

13. Рекомендована література

Основна література

1. Бичко І. В. Філософія: підручник. К.: вид. "ЦУЛ"; 2020. 648 с.
2. Ковтун Н. Філософія історії. Посібник для магістрантів спеціальності 033 Філософія. Житомир, 2023. 132 с. <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi82/0062231.pdf>
3. Литвинчук О. В. Філософія: навчальний посібник. 2021. 403 с. <http://library.ztu.edu.ua/ftextslocal/Litvinchuk.pdf>
4. Найчук А.В., Ганаба С.О. Філософія історії: [навчальний посібник]. Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2020. 204 с. <https://politkaf.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/naichuk-a.v.-filosofii-istorii.-navchalnyj-posibnyk.pdf>
5. Соціальна філософія [Електронний ресурс]: навч. посіб. для самост. роботи аспірантів / В. О. Ананьїн, В. В. Горлинський, О. О. Пучков, О. В. Уваркіна ; за ред. д. філос. н., проф. В. О. Ананьїна. К.: КП ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 299 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК33-1-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 20

https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/5894/1/2021-Sotsialna_filosofii_Navch_posib.pdf

6. Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія: Підручник. Львів, 2020. 784 с.
7. Benton, T., & Craib, I. (2023). *Philosophy of social science: The philosophical foundations of social thought*. Bloomsbury Publishing.
8. Sellers, M., & Kirste, S. (Eds.). (2023). *Encyclopedia of the philosophy of law and social philosophy*. Dordrecht: Springer Netherlands.

Допоміжна література

1. Андрущенко В. П., Михальченко М. І. Сучасна соціальна філософія: курс лекцій. К.: «Генега», 1996. 368 с.
2. Андрущенко В.П., Губерський Л.В., Михальченко М.І. Соціальна філософія. Навчальний посібник. К.: Юрінком Інтер. 2016. 552 с.
3. Арон Р. Вступ до філософії історії: Есе про межі історичної об'єктивності. Нове видання переглянуте та анотоване С. Мезюр; Пер. з франц., післямова та примітки О. Йосипенко та С. Йосипенка. Київ, 2005. 581 с.
4. Атаманюк З. М. Соціально-філософські основи свободи як фактора соціокультурних трансформацій сучасного українського суспільства. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук за спеціальністю 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії. «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Одеса, 2021.
5. Бойченко І. В. Нелінійна соціальна філософія: цивілізація як монада історії. Філософські студії Київського університету. Вип. 1. К., 2011. С. 61-90.
6. Бойченко І. В. Філософія історії. К.: Знання, 2000. 724 с.
7. Гордійчук О. Етногенез та основні риси української ментальності: соціально-філософський контекст. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки*. 2021. 2 (90), 52–62. <http://philosophy.visnyk.zu.edu.ua/article/view/246507>
8. Гордійчук О. Перспективи & небезпеки глобалізації: соціально-філософський контекст. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2021. Випуск 39, с. 30–37. http://www.fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/39_2021/4.pdf
9. Дойчик М.В. Філософія історії: навчально-методичний посібник. ІваноФранківськ: Симфонія форте, 2010. 192 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk759632.pdf>
10. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст. К.: Основи, 1993. 126 с.
11. Литвинчук О. В. Філософія: навчальний посібник. 2021. 403 с. <http://library.ztu.edu.ua/ftextslocal/Litvinchuk.pdf>
12. Мелков Ю. О. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Соціальна філософія» (для бакалаврів, магістрів). К.: МАУП, 2016. 22 с.
13. П'янзін С. Д. Основи соціальної філософії: навч. посіб. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. А., 2014. 152 с.
14. Предборська І., Ганаба С. Філософія історії: навч. посібн. 2012. 230 с. <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/1541/Pr%20edborska-I-Filosofia-istorii%28navch.-%20posib.%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
15. Рюзен Й. Нові шляхи історичного мислення. Переклад з нім. Володимир Кам'янець. Львів: Літопис, 2010. 358 с.
16. Соціальна філософія : Курс лекцій з дисципліни «Соціальна філософія» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання, авт.-уклад. Д.Л. Кобелева. Х.: [б. в.]. 2022. 106 с. <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi78/0058260.pdf>
17. Соціальна філософія. Короткий енциклопедичний словник. Заг.ред. В. П. Андрущенко, М. І. Горлач. К.: Рубікон, 400 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК33-1-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 21

18. Соціальна філософія. Підручник для вищ.школи. Х.: Прапор. 2007. 688 с.
19. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія: навч. посібник / упоряд. В. Лях. К.: Либідь, 1996. 384 с.
20. Таран В. О., Зотов В. М., Резанова Н. О. Т 19 Соціальна філософія: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 272 с. <https://surl.li/chxchz>
21. Філософія історії: Підруч. для виш. шк. Х.: Прапор, 2006.-656 с.
22. Франко І. Що таке поступ. Франко І. Вибрані суспільно-політичні і філософські твори. К.: Державне вид-во політ. літератури УРСР, 1956. С. 360-406.
23. Ясперс К. Про сенс історії [1948] / пер. з нім. А. Гордієнка. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки: Хрестоматія. К.: Ваклер, 1996. С. 183–210.
24. Ящук Т. І. Філософія історії: Курс лекцій. Навчальний посібник. К.: Либідь, 2004. 536 с.

13. Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/>
2. Електронна бібліотека Державного університету «Житомирська політехніка» <http://eztuir.ztu.edu.ua/>
3. Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.filosof.com.ua/>
4. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/>
5. Спеціалізована е-бібліотека філософської літератури Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_ph/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=